

FACULTATEA DE TEOLOGIE BAPTISTĂ

ISTORIA RELIGIILOR

Note de curs

CURS 1- Metodologia istoriei religiilor: perspective și dinamici

Definiție.

Religio, religare. Relegare de Dumnezeu. Un procedeu sau o sumă de procedee valide teologic și social de raportare la Dumnezeu. Nu doar conceptul de frumos și podoabă este distinctiv pentru oameni, ci și sentimentul religios. Autoritatea morală și sentimentul afilierii la o forță superioară. Leșirea din coordonatele simple ale existenței comunitare și forțarea întrebărilor despre identitate, despre existență înainte și după viața umană cunoscută pe pământ, despre puteri spirituale, despre accesul la supraviețuire în lumea de dincolo, etc. Religia are un rol existențial de raportare la univers și de descoperire sau afirmare a esenței noastre umane. Este și un instrument de control social. Este și un instrument psihologic de descoperire și afirmare a identității. Este și un domeniu de experiențe inefabile, de descoperire, de explorare.

Uneori, poate fi doar o filosofie. Față de o filosofie, religia are elemente de cult, de disciplină spirituală.

Perspective generale

În tratatele de istorie a religiilor exista doua mari conceptii in ceea ce priveste metodologia acestui studiu:

1. Perspectiva evolutionistă
2. Perspectiva biblică

Ele reprezintă de fapt, două cazuri particulare ale unei abordări mai generale, conform căreia istoria religiilor poate fi urmărită din două perspective majore:

1. Printr-un filtru ateu sau cel puțin nereligios, eventual, neutru
2. Prin filtrul cultural al unei religii, anume, date.

Neutralitatea în materie de religii este greu de atins – poate, mai degrabă, ar putea fi atinsă o anumită obiectivitate în prezentare. Pe de altă parte, nici

gândirea atee nu este pe deplin neutră, deoarece adoptă principii cvasireligioase în concepția ei despre viață (principii apriorice suficiente, adoptate printr-un fel de credință, nu lipsită de asemănare cu credința sau cu devotamentul religios: cu privire la crearea lumii, la sensul vieții, la destin, la valorile spirituale, etc.).

Problematica dinamicii religiilor: un proces de la simplu la complex, sau cicluri istorice?

Când se studiază istoria religiilor se presupune, de cele mai multe ori, ca religiile s-au dezvoltat de la simplu la complex, de la o gândire de tip politeist (neabstractizată), la o gândire de tip monoteist, cu grad înalt de abstractizare.

Istoria religiilor, ca enciclopedie, ca sumă a cunoștințelor despre apariția și dezvoltarea fenomenului religios, pune un accent deosebit pe *etnologie*, *etnografie* (studiul civilizațiilor omenești, a culturii) și pe *antropologie* (ce e omul și cum se dezvoltă el). Aceasta din cauză că religia și dezvoltarea ei se împletește cu cultura unei societăți, într-o anumită zonă, pentru un anumit grup de popoare (este contextualizată cultural, etnic și geografic, foarte adesea).

M. Eliade în „*Istoria credințelor religioase*”, vorbește despre evoluția oamenilor și despre religia lor, despre primii oameni *compleți*, așa cum îi privește el. Eliade aduce în discuție problema hominizării omului, a evoluției din formele de *primate*, inferioare omului, la stadiul de *homo sapiens*. El îi numește *paleantropi* pe primii oameni compleți spiritual și biologic. Din punct de vedere științific, azi există o perspectivă diferită, evoluționismul fiind supus unei critici foarte puternice. Recunoașterea dimensiunilor diversității de cultură umană, precum și a unității biologice a omenirii (unitatea de genom), conduce la o concepție de tip mozaic despre culturi, religii și civilizații, nu neapărat la o concepție de tip evoluționist.

S-ar mai putea vorbi, atunci, despre o dezvoltare sau o evoluție în timp a religiilor? Era religia oamenilor primitivi o religie simplă, sau complexă ?

Privind înapoi, în istorie, vedem ca acești oameni primitivi aveau un cult simplu, dar care includea un cult al morții, ritualuri, elemente care indică existența concepției despre viața după moarte. Apoi, unde există ritual, există și o gândire simbolică.

Pesterile și desenele din Franta (desenele rupestre) dovedesc cultura primitivă, dar, în același timp, ele arată o capacitate extraordinară a oamenilor din acele vremuri (ex. din vegetale faceau culori extrem de durabile în timp, desenele arată talent și eleganță artistică, viața culturală, umor, obiceiuri religioase: preoți sau vrajitori stând la sfat, scene de vânătoare, imagini în care apar oameni în prezența dinosaurilor (probleme de coexistență, nu de succesiune a celor două specii). Primitivismul tehnologic și religios este, în felul acesta, supus unei relativități observabile.

Se poate observa, apoi, un număr de corespondențe între gândirea religioasă din diverse zone și civilizații, unele din ele surprinzătoare, având în vedere lipsa de comunicare între aceste zone, altele explicabile în baza relațiilor existente între comunități (concepții egiptene transferate la greco-romani, legătura dintre hinduism și budism, dintre creștinism și islamism).

Este dificil de aflat cum s-au condiționat unele pe altele religiile (interacția culturală a putut să beneficieze de factori diverși cum ar fi legăturile economice,

explorări geografice, cuceriri militare, dominații politice, etc.). Totuși, ideea de bază este că varietatea de forme religioase poate avea și alte explicații decât un proces de avansare treptată a conștiinței, un fel de evoluționism al religiilor.

Din acest punct de vedere se poate pune o întrebare pertinentă: ce sugerează Biblia cu privire la istoria religiilor? Există vreo perspectivă validă, biblică, asupra acestor expresii de viață religioasă? S-ar părea că, în ce privește dinamica generală, relatările biblice favorizează o istorie a religiilor cu două mari componente: o mișcare liniară în timp și o pendulare între cicluri istorice asemănătoare până la un punct (progres și revenire în formă de „u”). Conform Bibliei, succesiunea religiilor ar cunoaște următoarele etape:

1. Un timp al pre-religiei, cand nu exista o religie organizată

Adam, Eva, Cain, Abel nu au viața religioasă, ca atare, o religie. Ei pot comunica cu Dumnezeu, dar nu a apărut nici un intermediar; nici Adam nu e preot. Întâlnirile cu Dumnezeu din Eden pot fi interpretate ca echivalent al rugăciunii?

Primul act religios este jertfa. Cain și Abel încep să gândească un act religios, jertfa, însă despre Adam și Eva nu se spune asta. Crima lui Cain duce la un nou pas în comunicarea cu Dumnezeu: exilul și proto-legământul. În această perioadă apare scrisul (Gen. 4:15). Dumnezeu îi dă un semn lui Cain, așa încât el să nu fie omorat. Nu avem alte semne de viața religioasă, creșterea salbatică, paganismul, moartea nefiind cunoscută decât în urma crimelor lui Abel și Lameh. După pacat, apar deci noi elemente ale religiei, dar nu fac parte dintr-un sistem organizat de închinare.

Apare Set (Inlocuit). Atunci oamenii au început să cheme Numele Domnului Gen 4. 26, pe vremea lui Enos. Acesta este primul semn al religiei, iar la sate apare o linie a credincioșilor. Orașele par să se dezvolte pe altă linie. Se dezvoltă muzica (Iubal), se confecționează arme, se dezvoltă cultura, aceasta fiind un substitut de viața spirituală, deoarece nu exista credința.

Trebuie precizat faptul că primilor oameni nu le erau cunoscute îmbătrânirea și moartea, conform Bibliei, pentru o perioadă de aproximativ câteva sute de ani.

Pe linia lui Set sunt oameni credincioși: Enoh (5. 12), care a dus o viață de ascultare și de comunicare cu Dumnezeu: este aceasta o formă de religie?

El nu a fost văzut murind; Dumnezeu le da o idee despre înviere (atunci începuseră să vada că oamenii îmbătrânesc și mor).

Potopul vine la cca 2000, sau poate 3000 de ani de la facerea lumii. Cain a fost omorat la potop. Noi ne tragem din Noe, cu bune, dar și cu rele.

Dumnezeu a arătat că e posibil un alt final, nu moartea (Enoh). A dat, apoi, un semn despre sfârșitul omenirii de atunci – harul avea să se sfârșească odată cu sfârșitul vieții lui Metusala. .

Metusala= Judecata, calamitate; moare în anul potopului

Noe = Mângâiere, Salvare, Speranță (pentru omenire)

Dumnezeu le da revelația oamenilor din linia de oameni credincioși.

Viața religioasă înainte de potop:

- exista jertfa

- existau oameni care au început să cheme Numele Domnului în mod organizat

- Dumnezeu dădea revelații în chip profetic

2. Noe și legămintele omenirii

Abia Noe, la ieșirea din corabie, se apropie de ceea ce se poate numi o religie: el face un altar (Gen. 8:20), aduce ardere de tot (animale curate și necurate), încă nu aparuse Legea lui Moise care stabilea care animale erau curate și care nu. El oferă concepte clare de viață religioasă, de raportare la Dumnezeu.

Dumnezeu introduce elementele religioase după ce a adus jertfa în Gen. 9.

Legământul **noahic** (curcubeul) este premergător celui **mozaic** (Dumnezeu face cu poporul evreu la muntele Sinai un legământ cu deschidere mare spre Neamuri, dar în timp, nu atunci).

Dumnezeu da principii premergătoare legii mozaice:

autoritatea omului asupra animalelor

regim alimentar

reguli de igienă (aduc aminte de Levitic)

reguli morale (Dumnezeu contabilizează viețile: cine ucide, nu va fi pedepsit-pune capăt scutirii de moarte dată lui Cain);

paradox: Dumnezeu restrânge violența sau nu?

Începutul religiei este datorat constientizării pacatului, a departării de Dumnezeu, a intervenției oamenilor credincioși care sunt nevoiți să aducă jertfe într-un anume fel.

Dumnezeu ia decizia ca omul să trăiască doar 120 ani, reducând astfel timpul de viață cu cca 90% și aduce potopul.

În concluzie, concluzie putem spune că prima perioadă este fără religie, iar în cea de-a doua întâlnim două tipuri de organizare socială:

a) – oamenii excelează în cultură și merge din ce în ce mai rău

b) – ei îl caută pe Dumnezeu; dintre toți Dumnezeu îl salvează pe Noe și familia lui

c) - de la Noe încolo se gândește în termeni universali; nu știm cine era Melchisedec...

- apar popoarele pagane

- Iov, deși era credincios, nu pare să fi fost din poporul evreu

- Dumnezeu forțează apariția unui popor, caruia îi dă și o religie

- fără intervenția lui Dumnezeu nu aparea marele popor

Curs 2 RELIGII MONOTEISTE

Manual de istoria religiilor - Giovanni Filorani

Istoria religiilor-istoria gândirii religioase a omului.

Crestinii cred într-un Dumnezeu unic. Dumnezeu S-a revelat omului în trei Persoane, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Nu înțelegem un comitet de trei Persoane, ci în termenii de azi, înțelegem un singur Dumnezeu cu trei centre de constiință. Aceasta nu înseamnă că este un singur Dumnezeu cu trei modalități de

exprimare sau cu trei roluri in timp. Intelegem ca Dumnezeu Se descopera prin trei Persoane care sunt Una si nu pot fi separate. Acest concept este greu de inteles fara revelatia Domnului Isus Hristos.

Ilustrația familiei: o ilustrație dintre cele mai interesante este faptul ca Dumnezeu a lasat in plan uman o paradigma; in familie, cei doi: sot si sotie, ating o unitate surprinzatoare, care la modul ideal e o unitate pe toate planurile, in special pe plan spiritual si fizic. Cuvantul Scripturii ne spune ce cei doi sunt una. Ce a unit Dumnezeu, omul sa nu desparta.

In natura exista modele mai greu de inteles: spatial are trei dimensiuni care nu se pot separa; timpul are trei perspective: trecut, prezent si viitor.

Noi suntem in fata unei mari revelatii care a fost si este zguduitoare, dar cu care noi ne-am obisnuit. In crestinism, avem o comunicare cu Dumnezeu destul de libera, care nu se conformeaza unui sistem religios; exista niste reguli foarte serioase, dar care nu formeaza un sistem religios.

In Eden apare ideea jertfei, dar era un mod de a te apropia de Dumnezeu; este inceputul unui sistem religios: exista un fel de ambivalenta a jertfei: multumirea se imbina cu sacrificiul, era o jertfa de recunostinta pentru rezultatele muncii omului. Dumnezeu a apreciat mai mult jertfa lui Abel: arata credinta, maturitate. Dumnezeu Se face cunoscut in perioada de pana la potop prin descendentii lui Set, darnici acestia nu sunt un neam de oameni incoruptibili; ei supravietuiesc doar prin Noe si familia lui. La vremea aceea putem vorbi de doua mii de ani de civilizatie umana si probabil ca erau cateva mii de oameni, dintre care sunt salvati numai opt: un bilant tragic.

Primul sistem religios incheiat apare in timpul lui Noe cand s-a instituit legamantul noahic. In mintea oamenilor ramasese inradacinata ideea de jertfa si altar. Piramida este un arhetip probabil cu radacini noahice; oamenii aseaza altarul pe inaltimi. Putem aduce un argument pentru aceasta... (?)

FUNDAMENTELE RELIGIILOR

Cand vorbeste de fundamentele religiilor, Mircea Eliade aduce in discutie cateva concepte, anume: ideea de sacru si ideea de simbol. Langa acestea se poate aduce ideea de ritual. Ideea de sacru sse refera la elemente, idei, locuri, care inseamna mai mult decat lumea inconjuratoare, au o semnificatie mai inalta, o semnificatie a altei lumi, a existentei lui Dumnezeu, a unei lumi la care accesul este dificil si este mediat prin ritual si prin mediatorii: preot, shaman, un om cu che mare deosebita.

Sacrul si lumea aceasta se comunica prin simboluri. Prima cale de acces la simboluri este fiinta umana si spatiul in care traieste. Fiinta umana este fiinta care organizeaza spatiul; au sens notiunile sus-jos, stanga-dreapta. Fiinta umana, pe baza intuitiilor despre bine-rau, creeaza notiunile de dreptate, sfintenie, pamant, cer.

Citat: Mircea Eliade, Istoria credintelor si ideilor religioase, vol I

Omul traieste conform acestei concepii evenimentele care il marcheaza si de care se apropie prin ritual :nastere, casatorie, moarte. Exista anume ritualuri ocazionate de nastere, casatorie, moarte.

Daca n-ar fi fost Domnul Isus, misterul mortii ar fi fost mare; aproape toate civilizatiile descoperite au ritualuri, evidente sunt cele de inmormantare. Faptul acesta ne arata o intuitie fundamentala, primordiala, despre viata dupa moarte. Într-un fel neclar, toți înțeleg că viața trebuie să continue.

Noi ne bazam pe Cuvantul lui Dumnezeu, modelul nostru este Domnul Isus Hristos. Putem lua in discutie si situatia lui Enoh si Ilie. , despre care Biblia afirma: "Enoh a umblat cu Dumnezeu. Apoi nu s-a mai vazut, pentru ca l-a luat Dumnezeu". (Gen 5:24) si : "Ilie s-a inaltat la cer intr-un vartej de vant". (2 Imp 2:11b) Restul de oameni inviati au inviat revenind in acelasi plan de existenta; si dupa un timp au murit.

Ritualurile de inmormantare vorbesc despre diferite imagini pe care oamenii, in timpuri si culturi variate le au despre viata dupa moarte.

ELEMENTELE ESENTIALE ALE UNEI RELIGII

(se regasesc si la noile religii nu numai la vechile religii)

O religie, ca sa existe, cere un set de simboluri, concepte despre sacru, despre viata umana si despre viata dupa moarte, la care omul poate sau nu sa aiba. Exista un profet major, un fon -dator care defineste ritualul, invataturile de baza, organizarea comunitatii dupa valorile religiei

Religia are si functia de a-l apropia pe om de divinitate, de natura; religia ajuta la reglementarea vietii , cu principii, a unei comunitati, mai mult decat viata unei persoane.

Exista o tendinta in omenire de a urma un invatator care are acces la sacru. O persoana profet care explica simbolurile si da invatatura de baza, care defineste ritualul (modul in care ne apropiem de Dumnezeu), este urmat de mai In general, acest tip de organizare sociala se poate regasi in orice societate primitiva. Intr-un sistem foarte bine dezvoltat, profetul major trebuie sa transmita, de la o generatie la alta, autoritatea altui profet. Caracterul de fondator ramane in general unic, dar se transmite prerogativele.

Un aspect important este consemnarea invataturii. Daca societatea este mai dezvoltata si cu noaste scrierea, fondatorul sau altcineva scrie: apare textul sacru. Vorbim in acest caz de o religie avansata. Apare o clasa de exegeti ai textului, urmasi ai profetului, care este fondatorul.

Se ridică o problemă: textul sacru poate fi închis sau deschis. În hinduism/budism, seria de texte sacre este deschisă; se pot scrie în continuare noi texte sacre. Transmiterea prerogativelor se poate face în diferite feluri. Când Dalai Lama moare, se caută tanarul (rimpace) în care el s-a reîncarnat. Odată găsit, se consideră că învățătura acestuia din urmă este adevărată. În acest fel apare un nou profet, în care se pretinde că este cel vechi: un mod interesant de a se transmite autoritatea.

În cazul creștinismului/iudaismului, Scrierile Sfinte s-au încheiat. Există ideea de canon. S-au mai scris lucruri valoroase, dar nu sunt puse pe același plan cu Sfintele Scripturi. Apare o presiune, prin tradiție; în Biserica Ortodoxă și în cea Catolică, există tendința de a forța puțin spre a pune tradiția pe picior de egalitate cu Scriptura.

O tendință asemănătoare există și în BAZS, unde la loc de cinste și inspirate sunt și lucrările autoarei Ellen G. White. Este adevărat că Scriptura ar fi mult mai greu de înțeles fără comentariile Parinților Bisericii, și că multe scrieri ulterioare sunt de mare folos. Să observăm că, în asemenea cazuri, apare o clasă de exegeți care răspund sau ghidează înțelegerea corectă a Scripturii sacre. O realitate asemănătoare era și în iudaism, pe timpul domniei lui Isus. Domnul Isus a fost ispitit de farisei; carturarii (exegeții), scribii, se considerau experți în înțelesul Scripturii. Domnul Isus s-a confruntat cu un sistem religios bine pus la punct.

O schema de acest fel, puțin mai dezvoltată, se găsește în cartea lui John R. Hinnells, *The Handbook of Living Religions*, pag 587, fig 14. 2

FONDATOR

Vindecător	Profet	Cărturar	Preot
Persoană carismatică, asigură asistență și servește clientela religioasă	Dă direcții morale, are mesaje cu autoritate, călăuzește comunitatea	Este specialistul în scriptură. Păstrează scriptura, o exegetează, o aplică.	Este intermediar umano-divin, asigură cultul religios.

După schema aceasta a apărut și Islamul. Ca să dai o unitate unei societăți, trebuie să-i dai o viață spirituală. Când o societate se organizează, caută valori.

Excurs istoric: Până la Mahomed, triburile arabe erau risipite. Mahomed este fondatorul Islamismului, el definește conceptele de sfințenie, a dat societății o Scriptură. o ierarhie de profeti: cei 12 califi, număr care amintește de simbolistica iudaică: cele 12 semintii ale lui Israel, cei 12 apostoli ai Domnului Isus.

Imamii sunt persoanele care explică Coranul, ei sunt exegeții în societățile islamice și au putere foarte mare. De o deosebită importanță în ce privește

impactul imamilor, aiatolahilor asupra oamenilor. sunt talentul oratoric, calitățile carismatice.

Excursus istoric: Hanul mongol (1100-1200) a trimis ambasadori la Vatican, să afle cum pot deveni creștini. Răspunsul a fost că trebuie să recunoască supremăția Papei, ceea ce a fost de neacceptat; în schimb, mongolii au primit Islamismul, deși la Curtea Hanului erau oameni creștinați. Hunii (maghiarii) au căutat să ei, au oscilat între Vest și Est, până la urmă s-au decis pentru creștinism.

Există religii dezvoltate în societăți literare, unde apar scripturi specifice, și religii dezvoltate în societăți preliterate, unde ritualul și comunicarea orală domină viața religioasă.

RELIGIA SOCIETĂȚILOR PRELITERARE

Caracteristic: de la aceste societăți nu avem informații prin texte scrise. Unde întâlnim astfel de societăți? În zonele primitive: Kenia, tribul Ameru, aborigenii din Australia, indienii Kueciua, Peru, Bolivia.

CARACTERISTICILE RELIGIILOR SOCIETĂȚILOR PRELITERARE

- sunt RELIGII HOLISTE, integraliste (holos =total, întreg-gr). Au o imagine integrată despre lume, și ce se vede și ce nu se vede, și cunoscutul și necunoscutul, misterul. Într-un fel, religia este un mod de a căuta și de a găsi sensul lumii, alături de filosofie, știința, dar într-o nouă dimensiune : caută supranaturalul. Din nefericire, frecvent, proiectul religios esuează în ocult. Alături de căutarea supranaturalului poate să se oprească în filosofie și ateism; se fereste de prezentele oculte dar nu mai crede în nimic. Budismul are o ramură atee.

- sunt RELIGII SPIRITUALE, încearcă să descopere cauzele spirituale ale existenței lumii, din această cauză este nevoie de specialiști: vrajitori, preoți, shamani, care pot media. Sunt dominate de frica de entitățile spirituale necunoscute; din acest motiv se încearcă un control asupra forțelor spirituale și asupra societății prin magie. Creștinismul nu este magic și nu pune accentual pe magie [incantații, icoane, trebuie să dovedești că Dumnezeu lucrează prin icoane, moaște] Noi Îl rugăm pe Dumnezeu să intervină, prin binecuvântarea Lui. Noi nu avem mijloace ce să asigurăm accesul la vindecare. Domnul Isus Hristos, când l-a înviat pe Lazăr nu a rostit o formulă magică, El a cerut de la Dumnezeu intervenția Sa.

-sunt RELIGII MITICE. Mitul nu este neadever, minciuna, ca ceva opus realității, ci este o povestire conceptuală prin care se explică într-un mod imaginar, nu neapărat nerealist diverse mecanisme, fenomene din lume, ce tin fie de istorie, fie de prezent.

-sunt RELIGII RITUALISTE: se bazează pe ritualuri. Se apropie de existența prin evenimente aranjate în mod special, cu ajutorul unor reguli și tabu-uri.

-sunt RELIGII RITMICE: sarbatoresc o structura a timpului, in viata omului sau a naturii. Viata impune ritmuri; le observam in succesiunea zi/ noapte, anotimpuri, fazele lunii. Traim intr-un univers dominat de ritmicitate. Originea ritmicitatii, a sacralizarii timpului se afla in Creatie:fixarea zilei a saptea ca timp de inchinare pentru Dumnezeu. Genesa pune bazele unei religii in care omul se inchina lui Dumnezeu si cu timpul sau. Adam se intalnea in fiecare dimineata cu Dumnezeu. [femeile au o sensibilitate care, necontrolata, duce la ocultism; barbatii au o rationalitate care, necontrolata, duce la dictatura si violenta; problema „publicitatii”]

Dumnezeu ne-a creat sa gandim simbolic; Limbajul cultural; Dumnezeu nu a lasat oasele lui Moise;in fata Domnului Isus apar Moise si Ilie; Ilie nu a cunoscut moartea, a fost transformat. In noul trup a primit toata gloria? Domnul Isus este primul in toate, este primul care a inviat in glorie.

CURS 3

Societatile preliterate pleaca de la triburile aborigene din Australia si cateva din America. (teolog australian). Asta ne atrage atentia ca si o societate preliterara are teme religioase destul de complexe, integrate, intuitive, care subliniaza unitatea omului cu natura. Deci nu sunt sisteme religioase primitive; se intelege existenta lui Dumnezeu-mai mare peste toti, se intelege existenta sacrului in natura, legatura dintre om si fortele din natura.

Istoricul catorva religii care au viata lunga, din antichitate pana azi, . . . ? . . hinduism, budism, Iudaism, ... Egipt, Mesopotamia, ...

Crestinismul, islamul sunt religii relativ vechi.

HINDUISMUL

HINDU-termen persan-populatie care traieste pe valea raului Indus. Raul Indus vine din Hymalaya, prin Pakistan, prin NV Indiei, pana la Marea Arabiei. Din punct de vedere . . hindus . . se...cu un fel de civilizatie... Și Pakistanul a facut parte din India de Nord, inasa dupa cel de al doilea razboi mondial s-au separat, datorita diferentelor dintre populatia musulmana din Pakistan si populatia hindusa a Indiei.

Un filozof indian, Sarvepali Radakrishnan (Ramakrishnan), afirma ca hinduismul este mai degraba o cultura decat un crez.

Din punct de vedere arheologic, exist date ca valea Indusului a fost locuita prin anul 2700 i. Hr.

HARAPAN (2700-1750) i. Hr. , contemporana cu civilizatia Egiptului antic si cea a Sumerului, considerate, alaturi de acestea, una dintre cele mai avansate. Civilizatia Egiptului a disparut; desi suntem inca influentati de simbolurile lor, totusi, lumea nu se prea mai refera la zeii lor. Civilizatia Sumerului de asemenea a disparut. Avraam provine din Ur, capitala Sumerului.

Unul dintre zeii importanti ai acestei civilizatii (Harapan) este zeul Shiva, care se pare ca era un zeu al fertilitatii, care asigura prosperitatea in agricultura, in univers, in viata omului si care avea simboluri legate de viata sexuala. La babilonieni, zeul fertilitatii se numea Istar, in regiunea Canaan se numea Baal, avand simboluri asemanatoare.

Una din rasele care au populat India din cele mai vechi timpuri:

- rasa australoidea, cu caractere orientale de tipul aborigenilor din Australia
- dravidienii

Au alcatuit o civilizatie destul de dezvoltata, care a fost cucerita in mileniul al doilea de arieni. Acestia au devenit rasa dominanta, s-au asezat mai intai in Persia (Iranul de azi) si au invadat nordul Indiei si Europa. Din acest punct de vedere, europenii au ceva in comun cu nordul Indiei si cu Iranienii.

Arienii au adoptat unele din divinitatile dravidiene si au elemente din inchinarea hindusa numita BAHTI. Intr-un fel, acestea sunt perioade prea indepartate, care sunt studiate indirect prin ramasi arheologice, dar despre care nu avem informatii clare in ce priveste inchinarea.

Urmatoarea perioada importanta este perioada VEDICA.

Vedele sunt scrieri religioase fundamentale pentru hindusi. Perioada vedelor incepe din 1500 i. Hr. si reprezinta perioada inceputului dominatiei ariene. Religia ariana avea la baza pe langa elementele de inchinare, si un corpus de imnuri religioase care au ajuns cunoscute sub numele de vede. Compunerea acestora a inceput din 1400 i. Hr. , a durat 1000 de ani. La inceput au fost transmise oral; scrierea lor s-a facut mai tarziu, pana in 1400 d. Hr. , deci pe o perioada de aproape 3000 de ani. Un lucru interesant este faptul ca in aceeasi perioada a trait Moise; el a scris cele 5 carti in aceastzona asta de timp. 1, 2 Cronici, cartile profetice ale Vechiului Testament sunt scrise in aceeasi perioada. Homer a scris in perioada aceasta.

Veda inseamna *cunostinta*. Limba in care au fost scrise: sanscrita.

Religia vedica pune accent pe sacrificiu si pe jertfe sau daruri rituale pentru zei.

Yoga nu este doar un exercitiu fizic, ci urmareste o disciplinare psihica, include gesturi rituale, e ste vorba si de inchinare. Yoghinii, cand vin in casa lui guru, trebuie sa aduca ofrande, sa cinsteasca entitatile spirituale prin daruri materiale.

Preotii care au invatat ca sanscrita este limba zeilor, ca zeii au dat intelepciunea, sunt BRAHMANII.

Hinduismul s-a format printr-o suprapunere de religii, contextualizata geographic, în valea râului Indus. Râul este un simbol religios major: Tigru, Eufrat- in religia mesopotamiana; Indus- in religia hindusa; Nil- in religia egipteana. Se poate sa fie un reflex edenic. Ierusalimul cersc este traversat de un rau.

Marile civilizatii se dezvolta pe langa un rau. Raul este present in principalele imagini despre inchinarea omenirii.

ZEII ARIENILOR

VARUNA: creatorul si sustinatorul ordinii cosmice si morale.

INDRA : zeul razboiului

AGNI : zeul focului

In Hinduism apare un sistem social organizat pe caste; casta cea mai inalta este a preotilor brahmani. Au aparut in primul mileniu, se inchiau zeului Brahman, considerat zeu suprem. Hinduismul are mii de zei si cred in reincarnare, intrupari succesive numite AVATARURI.

Hindusii accepta pe Isus ca Fiul intrupat al lui Dumnezeu, dar ei nu cred ca El este singura intrupare a divinității.

În hinduism oamenii pot accede la o stare zeificata (deci si omului zeificat i se poate aduce inchinare).

Trei zei au ramas cei mai influenti: BRAHMA, VISHNU, SHIVA.

Arienii au segregate societatea in caste. Acest sistem avea numele de VARNA (culoare). Arienii se imparteau in caste:

- brahmani (brahmini) - preotii
- ksatriya - luptatori si conducatori
- vaisya - negustori
- sudra - slujitori
- hariya - impuri, necurati, respinsi de societate

TEXTELE RELIGIOASE:

-LEGILE LUI MANU:(200 ?-100d. Hr.) text aparut in sec II d. Hr. ; este un cod de legi ce are la baza sistemul varna al castelor si sistemul samsara (ciclurile de moarte si reincarnare)

-SMRTI: memorii, considerate inferioare celorlalte, dar fac parte din traditie. Mai tarziu, apar traditiile cu privire la disciplina fizica si spirituala: Yoga-sutra, Dharma-sutra, in perioada

300 i. Hr. -400 d. Hr. (Acestea sunt acceptate cu o singura conditie: să nu contrazica vedele)

Yoga a reprezentat o noua moda, deschisa tuturor, incepe ca o disciplina a trupului, dar ajunge sa fie o disciplina a inchinarii.

Un alt element important la timpul acela a fost definirea invataturii despre inchinare:

BAHTI - devotiune fata de un zeu personal. SHIVA si KRISHNA sunt zeii personali cei mai cunoscuti care primeau inchinare.

Vedele reprezinta un corp mare de scrieri. Ultimele carti sunt UPANISHADELE, sunt aproximativ 200 de carti tip upanishade, un fel de concluzie teologica la invataturile din vede.

Pe de o parte ar vrea sa fie ultima parte a revelatiei, sa arate sensul final al invataturii. Cele doua concepte cheie: "brahman" si "atman". Upanishadele au fost scrise in perioada ???

Una din scrierile adaugate mai tarziu, tot din grupul "smrdi": MAHABHARATA, RAMAYANA, invataturi spirituale pentru timp de razboi, naratiuni epice; razboiul este

Prilej de reflectie asupra soartei omului. In cadrul acestor scrieri apare "Bhagavad Gita, un dialog intre razboinicul Arjuna si zeul-avator Krishna.

In ce il priveste pe Vishnu ca zeu, și el are cativa avatari: Krishna, tratat uneori ca zeu independent; Rama-erou; Buda.

Exista ideea ca in cele din urma se va intoarce Vishnu intrupat in personajul Kalki, ca sa aduca dreptatea.

SHIVA: zeul fulgerului, mortii si eliberarii, al cunoasterii. Intre el si Vishnu exista o dinamica interesanta, cand unul, cand altul este considerat mai important. Multi invatatori hindusi au un nume in care se mentioneaza Shiva sau Vishnu.

CONCLUZII

Scrierea Scripturilor dureaza o perioada lunga, exista numeroase adaugiri. Scripturile au un corpus central: Vedele, Upanishadele-incheiere, dar dupa acest corpus exista adaugiri.

Bhagavad Gita este perla a literaturii hinduse. Contextul in care apar aceste scrieri este unul de lupta, de cucerire.

Conform gandirii hinduse, lumea a fost creata cu 4320000 de ani in urma (textile PURANAS).

Exista o suprapunere in timp cu iudaismul, chiar si cu incheierea Noului Testament.

Exista ideea de dreptate finala, dar lumea se desfasoara in cicluri, care se inchid si se reiau, in conceptia hindusa.

Timpul nu se desfasoara in cicluri, Dumnezeu are o Creatie, inceput. In crestinism, asteptam venirea lui Mesia, judecata. Dumnezeu nu revine cu o alta creatie care poate pacatui.

Istoria hindusa este complexa, numeroase zeitati, exista ideea de intrupare(oameni, sau zei?).

INVATATURA HINDUSA: monista; Hinduism monist. Budismul este un fel de reforma in Hinduism. Ideile centrale se gasesc in Vede. Intreaga lume este o singura realitate,

Separarile sunt o iluzie, dincolo de obiectele materiale omul se intalneste cu realitatea fundamentala a universului. Brahman- o forta impersonala, vasta a universului. Realitatea aceasta se poate exprima prin existenta unor zei si oameni zeificati.

Cum se exprima Brahma? Prin ATMAN=existenta, suflet. In fiecare om exista o parte de atman.

Hinduismul este pluralist, politeist. Omul nu este foarte dator zeilor, poate aspira si el la starea de zeu. Cum se poate ajunge la realitatea ultima (fundamentala) a spiritului?

Pe 3 cai: Bahti, Karma, Jnana.

1 - calea inchinarii – Bahti

- una din mai stravechi modalitati de invatare. Omul se inchina, recunoaste autoritatea zeilor, le aduce ofrande. Ofrandele se aduc lui Brahman sau zeilor de tip major: Vishnu, ...; omul se inchina lor inchinandu-se reprezentarilor lor.

PUJA-slujba de ingrijire a statuilor. Una din manifestarile zeilor : zeul Games-zeul Elefant, este una din avatarurile importante, I s-au facut temple, exista o sarbatoare anuala in cinstea lui. Una din minunile despre care se vorbește cu multa piosenie este faptul ca zeul Games bea lapte (probabil dispare prin fenomenul de evaporare, capilaritate, absorbtie).

Nu suntem chemati sa ne inchinam unor simboluri ale lui Dumnezeu. Dumnezeu Isi manifesta puterea prin oameni vii. Dumnezeu nu a lasat “urme” care sa devina obiecte de inchinare; a lasat sarpele de arama sa fie distrus; trupul lui Moise , chivotul si lucrurile pe care le continea nu s-au gasit, tocmai ca sa nu li se inchine oamenii.

In multe situatii a fost vorba de falsuri dovedite.

Ar putea fi o implicatie a fortelor spirituale, dar nu este un lucru specific crestinismului, ci este la limita ocultului.

Yoghinii pot face sa apara sau sa dispara lucruri. In crestinism, oamenii nu se implica în magia, nu intreaba mortii. Nu mijlocul este important , ci sursa. Accentul se pune pe Dumnezeu. mijlocul este secundar.

2 - calea actiunii: Karma.

Omul isi urmeaza propriul drum ca sa ajunga la realitatea ultima; pentru aceasta trebuie sa faca fiecare lucru bine si la timpul lui.

3 - calea cunoasterii: Jnana

Initiere in intelesurile fundamentale ale vietii. Se obtine prin cultivarea mintii in profunzimile ei. Invatatorul se numeste “guru” . Se urmareste sa se ajunga la o stare de linistire a trupului si a mintii pentru a intra in rezonanta cu frecventele universului.

Yoga se bazeaza pe pozitia corpului: ASANA; metode de respiratie: PRANAYAMA; golirea mintii de ganduri. Celui ce face astfel de exercitii, i se da o mantra;una din mantrele fundamentale: ”om” . Mantrele sunt specifice fiecarui stadiu de dezvoltare spirituala. A-ti goli mintea este un pericol, pot intervine forte spirituale ale intunericului.

FORMELE MODERNE ALE HINDUISMULUI

Hindusii au avut puterea sa se modernizeze, au facut misionarism in vest; au profitat de atractia vestului pentru psihologie.

Au adoptat forma scolii duminicale, guru organizeaza conferinte, intalniri dupa modelul crestin.

Hinduismul, budismul, religia bahai, sunt religii pluraliste. Este modern in societate sa se accepte pluralismul, sa ne acceptam unii pe altii : CAPCANA: Crestinismul este exclusivist. Mantuirea este oferita tuturor prin har, doar asa poate fi inteles ca universalist, dar calea-solutia este una singura: HRISTOS.

Observații cu privire la elementele comune în gândirea creștină, iudaică, hindusă

- toate au ideea de dreptate, justitie

- raportarea la Dumnezeu NU este aceeași.

- In Hinduism exista ideea venirii unui avatar al lui Brahman; in crestinism asteptam venirea lui Hristos... (chiar și în Islam există venirea imamului ascuns, Mahdi, precum și venirea zilei judecării, când va judeca Isus).

La sfarsitul sec XIX oamenii creadeau ca au descoperit si stiu totul. Inceputul sec XX rastoarna toate paradigmele cunoasterii din sec XIX.

CURS 4 Hinduism și istoria sa modernă. Reprezentanți de seama.

Hinduismul este una din religiile cu viață lungă.

În prezent am putea spune că hinduismul se bazează pe o viață de devoțiune și închinare față de zei.

Bahti- viața de închinare

Bahti hindusul-profund religios

Cei mai mulți se închină lui *Shiva*, sau unui avatar, *Vișnu*.

Cele mai folosite Scripturi sunt : *Baghavat-vita* și *Puranis*.

Salvarea e posibilă prin ciclul de reîncarnări, numită *Mocsa* și e considerată o formă de har.

Personalități importante în religia hindusă, din Evul Mediu până în prezent

RHAMANANDA- 1400-1470 d. Hr.

- I-a învățat să se închine la *Rhama*, avatar al lui *Vișnu*. A fost un fel de reformator, i-a învățat pe oameni nu în sanscrită, ci în limba lor obișnuită.
- Iubește umanitatea și a încercat să o salveze prin întruparea în *Rhama*.
- El a atacat împărțirea pe caste.

KAITANIA (1486- 1553)

- Se închina lui *Krișna*, alt avatar al lui *Vișnu*. L-a declarat ca manifestarea supremă a divinului și a identificat în El toate calitățile divinității, zeității.

RAM MOHAN ROI (1772- 1833)

- Preot brahmin, educat în sanscrită, engleză, persană. A avut o învățătură cu caracter reformat, modernist, a avut o contribuție în crearea unei forme moderne de Hinduism, mai puțin legată de tradiție și mai multe culte.
- A cunoscut influența Imperiului englez
- Era strict monoteist, îl admira pe Isus, dar nu – L considera divin

RAMA KRIȘNA (1836- 1886)

- Reformator ce trezește la viață hinduismul
- Era considerat un geniu, sfânt, iluminat, numit *Paramahansa*- Lebađa Supremă
- A început să învețe că toate religiile conduc la același zeu (monoteismul, hinduismul, creștinismul)
- A înființat misiunea *Rhama Krișma*, care să-i ducă învățătura mai departe

SWAMI VIVEKANANDA (1863- 1902)

- A avut o influență puternică asupra societății americane
- După moartea lui *Rhama* a călătorit și a predicat învățătura acestuia
- Era împotriva sistemului de caste
- Susține femeia și copilul
- Recomanda știința și tehnologia vestică
- Pune accent pe filosofia Vedanta
- Organizează societăți Vedanta în toată America, a rămas ca un symbol
- Se evidențiază prin discursul vorbit într-o engleză perfectă la o conferință din 1893, și a surprins prin roba roșie cu care era îmbrăcat
- Învățăturile hinduse au intrat prin oamenii educați, cei ce adoptă filosofia, știința și metodele vestice de închinare : studierea unui text la o școală duminicală, predicarea, etc.)

MAHARISHI MAHESH YOGI (1911-2008)

- A studiat fizica în 1941
- A fost maestru al disciplinei yoga
- Influență mare asupra vestului
- A avut reședința în India, iar mai târziu în Elveția
- A avut o influență deosebită asupra mișcării Beatles, un timp s-au considerat discipolii lui și a altor grupuri
- Priceput în a prezenta învățăturile hinduiste într-o formă vestică (Mc Donald- ul meditației hinduse)
- Învățăturile lui : meditația transcendențială, știința inteligenței creative, o metodă de practicare a disciplinei yoga, pentru o sănătate mai bună, un fel de yoga populară
- Meditația transcendențială trecea drept tehnica cea mai cunoscută pentru înlăturarea stresului
- Au dezvoltat o gândire între filosofie și introspecție, o analiză psihologică, pentru înlăturarea stresului

Cele trei metode folosite în yoga:

- Artana- poziții ale trupului ce favorizează circulația energiei
- Pranayama- controlul respirației
- Mantra – rostirea unui cuvânt sau succesiune de cuvinte prin care să intre în comuniune cu spiritul

Yoga, nu e un exercițiu în sine ; îți induce o disciplină fizică care te deschide spre lumea spirituală.

Problema este spre ce lume spirituală te îndrepti ?

Practicarea lumii spirituale hinduse (bahti) duce spre o lume demonică.

BAKHTIVEDANTA SWAMI PRABHUPADA (1896-1977)

- A pus bazele în 1965, International Society for Krishna's Consciousness, Societății Internaționale pentru Conștiința lui *Krișna* (*Hari Krișna*)
- A fost un om de succes în industria farmaceutică ce și-a dedicat viața închinării lui *Krișna*
- A stabilit temple peste tot în S. U. A
- A murit în India în 1977 după ce și-a lăsat discipoli care să conducă organizațiile lui
- Se închina lui *Krișna*, și nu numai :
- *Matsia*- peștele
- *Kurma*- broasca țestoasă
- *Varaha*- piticul
- *Narasimha* - omul leu
- Persoane: *Parasurama*, *Krișma*, *Guru*
- A vorbit despre venirea unui avatar important în viitor - *Tal Kin*
- A scos o revistă- „*Înapoi la Dumnezeu*”, denumire paralelă cu a altor reviste creștine „*Back to the Bible*”

Hinduismul și budismul în Tibet supraviețuiesc și se răspândește datorită unor donații din lumea întreagă (ex. Richard Gere, budist). Cei din gupul *Hari Krișna* cred în trei zei importanți:

- Brahma- Creatorul
- Șhiva - Distrugătorul
- Vișnu - Păstrătorul, considerat primul născut al creației, nu are început și nici sfârșit, generează universal în fazele.... .

Hinduismul este o mișcare cu o istorie lungă și foarte activă ; Scripturi și învățături s-au adăugat permanent ; Vedele - corp esențial de scrieri.